

“จับตาความสัมพันธ์ มาเลเซีย-จีน ในยุทธนาการ”

ในยุคสมัยที่นายนาจิบ ราชัด ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เขาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์กับจีน ทำให้ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือในด้านต่างๆ ค่อนข้างมาก เช่น การศึกษา การค้า การลงทุน การป้องกันประเทศและความมั่นคง แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอันต้องสะดุด หลังจากผลจากการเลือกตั้ง เมื่อ ๙ พ.ค.๖๑ ที่ผ่านมามีถือเป็นการพลิกประวัติศาสตร์การเมืองของมาเลเซียในรอบ ๖๐ ปี เมื่อ ดร.มหาเธร์ อดีตนายกรัฐมนตรี วัย ๙๒ ปี ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้ง และหลังจากรับตำแหน่งได้ไม่นาน ได้ประกาศยกเลิกโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจีน ด้วยเหตุผลเรื่องเงินกู้จำนวนมากที่อาจทำให้มาเลเซียติด “กับดักหนี้สิน” จนเกินความสามารถในการชำระหนี้คืนได้ ดังนั้นจึงเกิดคำถามขึ้นว่า การยกเลิกโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ครั้งนี้ จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และการสร้างความร่วมมือในด้านการค้าและการลงทุนระหว่างมาเลเซียกับจีนในยุคมหาเธร์ หรือไม่?

★ ความสัมพันธ์มาเลย์-จีน ในยุคนาจีบ ราชัด

ความสัมพันธ์ในการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างมาเลเซียและจีน ปรากฏชัดเจนในยุคนายกรัฐมนตรีนาจิบ โดยเฉพาะในปี ๕๖ ทำให้มีความร่วมมือในด้านต่างๆ ระหว่างกันเพิ่มมากขึ้น โดยความสัมพันธ์มาเลย์-จีน ที่ผ่านมามีดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ: จีนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศของมาเลเซียผ่าน ยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” หรือ “The Belt and Road Initiative” (BRI) โดยการเร่งการดำเนินการก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรมกวนตัน (Kuantan) จีน-มาเลเซีย และนิคมอุตสาหกรรมริมฝั่งทะเลมะละกาจีน-มาเลเซีย นอกจากนี้ ยังขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการสร้างทางรถไฟความเร็วสูง และทางรถไฟทั่วไป เพื่อส่งเสริมการเชื่อมต่อทางคมนาคมขนส่งในภูมิภาค

ด้านการเมืองและความมั่นคง: ในปี ๕๘ มาเลเซียและจีนได้ร่วมมือกันครั้งแรกในช่องแคบมะละกา และการซ้อมรบทางบกในรัฐสลังงอร์ ในโอกาสฉลองครบรอบ ๔๐ ปีความสัมพันธ์ทางการทูตของสองประเทศ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม: มาเลเซียและจีนได้ขยายการแลกเปลี่ยนด้านบุคลากร การศึกษาและวัฒนธรรม โดยในปี ๕๘ ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเซียเหมิน วิทยาเขตรัฐสลังงอร์ โดยนักศึกษาที่เรียนจบจะได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากรัฐบาลมาเลเซียและจีนให้

สามารถศึกษาต่อหรือเข้าทำงานในสองประเทศได้

★ ความสัมพันธ์มาเลย์-จีน ในยุคมหาเธร์

ความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียและจีน ในยุคของมหาเธร์ มีความแตกต่างจากยุคของนาจิบ อย่างเห็นได้ชัด ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจ: หลังเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง ดร.มหาเธร์ ได้ประกาศยกเลิกโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจีน ๒ โครงการ มีมูลค่า ๒๒ พันล้านดอลลาร์ฯ หรือราว ๗ แสนล้านบาท ได้แก่ โครงการก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงเชื่อมโยงชายฝั่งตะวันออกของมาเลเซีย (East Coast Rail Link: ECRL) ซึ่งเป็นโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม จากเมืองท่าแคลง (Klang Port) ทางช่องแคบมะละกา ฝั่งตะวันตกไปยังพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเฉียงเหนือของมาเลเซีย โดยการเชื่อมโยงเขตเศรษฐกิจของรัฐต่างๆ ตามชายฝั่งทะเลตะวันออก เช่น รัฐปะหัง (Pahang) รัฐตรังกานู (Terengganu) และรัฐกลันตัน (Kelantan) กับพื้นที่ตอนกลาง และท่าเรือแคลง เมืองมะละกา และโครงการวางท่อส่งก๊าซธรรมชาติในรัฐซาบาห์และรัฐมะละกา ที่กำลังก่อสร้างโดยบริษัทจีน ชื่อ China Communication Construction ซึ่งทั้ง ๒ โครงการถือเป็นเรื่องสำคัญในการผลักดันการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาลอดีตนายกรัฐมนตรีนาจิบ ตามยุทธศาสตร์ BRI ของจีน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อแผ่ขยายอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

“จับตาความสัมพันธ์ มาเลเซีย-จีน ในยุทธนาการ”

Montenegro £865m	Djibouti £1.1b	Kyrgyzstan £1.2b	Papua New Guinea £498m	Samoa £181m
Pakistan £41b	Maldives £968m	Laos £838m	Fiji £496m	

LALUAN BEL PANTAI TIMUR (East Coast Rail Link (ECRL))

นายฯ มาเลเซียเยือนจีน และสิ่งทีไทยต้องเฝ้าจับตา

ด้านการเมืองและความมั่นคง: หลังเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ดร.มหาเธร์เลือกเดินทางไปยังญี่ปุ่นเป็นประเทศแรก ซึ่งเป็นประเทศที่เขาเลือกใช้เป็นตัวแบบในการพัฒนาเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมัยแรก ตามนโยบาย “มองตะวันออก” (Look East) โดยเขาได้กล่าวถึงกลุ่มทุนญี่ปุ่น ในการเดินทางเยือนญี่ปุ่นเมื่อ เมื่อ ๑๑ มิ.ย.๖๑ ว่า “ญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจำนวนมาก แต่พวกเขาไม่เคยที่จะเอาวัฒนธรรมธรรมของตัวเองมาครอบงำประเทศนั้นๆ เราจึงยินดีต้อนรับทั้งการลงทุนและวัฒนธรรมของพวกเขา”

ด้านสังคมและวัฒนธรรม: ดร.มหาเธร์ ได้ปฏิเสธการอนุญาตให้ชาวต่างชาติซื้ออพาร์ทเมนต์และที่พักอาศัยระยะยาวในโครงการ Forest City ที่ใช้เงินลงทุน ๑๐๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ที่สร้างบนพื้นที่เกาะที่ถมขึ้นมาใหม่ ทางใต้ของรัฐยะโฮร์ติดกับสิงคโปร์ โดยโครงการนี้อ้างว่าเป็น “คลัสเตอร์ระดับโลกแห่งใหม่ของการพาณิชย์และวัฒนธรรม” เป็นการร่วมทุนระหว่างรัฐยะโฮร์กับบริษัทจีนชื่อ Country Garden Holding และเป็นย่านคนจีนขนาดใหญ่มีผู้อยู่อาศัยได้ ๗๐๐,๐๐๐ คน โดย ดร.มหาเธร์เห็นว่าเป็นโครงการที่เกินกำลังซื้อของคนมาเลย์ และคงจะเป็นที่พักอาศัยของคนจีนที่มั่งคั่งเป็นส่วนใหญ่

★ **ผลกระทบต่ออาเซียน**

ด้านเศรษฐกิจ: การที่มาเลเซียประกาศยกเลิกและทบทวนโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับจีนนั้น ทำให้การดำเนินงาน BRI ของจีนในอาเซียนมีอันต้องหยุดชะงักลง เนื่องจาก ดร.มหาเธร์ มิได้เพียงแต่ยกเลิกโครงการกับจีน แต่ตัดสินใจล้มเลิกโครงการขนาดใหญ่ที่เสี่ยงต่อการเพิ่มภาระหนี้สาธารณะให้กับประเทศ เช่น โครงการรถไฟความเร็วสูงที่เชื่อมระหว่างมาเลเซียกับสิงคโปร์ เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจทำให้โครงการเชื่อมโยงการคมนาคมภายใต้ BRI กับประเทศต่างๆ ในอาเซียนต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนไปด้วย

ด้านการเมืองและความมั่นคง: การตัดสินใจทางนโยบายครั้งนี้ของ ดร.มหาเธร์ เป็นการปลุกกระแสการสร้างความสมดุลอำนาจใหม่ (Balance of Power) ในภูมิภาคอาเซียน เนื่องจากในอดีตสหรัฐฯ มีอิทธิพลอย่างสูงในภูมิภาคนี้ แต่เมื่อสงครามเย็นจบสิ้นลง สหรัฐฯ ค่อยๆ ถอยจากภูมิภาคนี้ไป ทำให้มหาอำนาจทางเศรษฐกิจชาติใหม่อย่างจีนเข้ามามีอิทธิพลแทน ซึ่ง ดร.มหาเธร์ ได้ออกแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศใหม่ด้วยการให้ญี่ปุ่นมาคานอำนาจกับจีน โดยเลือกที่จะเดินทางเยือนญี่ปุ่นเป็นประเทศแรก หลังจากได้รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งการดึงญี่ปุ่นเข้ามาในภาพรวมจะช่วยสร้างสมดุลในภูมิภาค ทำให้ประเทศต่างๆ ในอาเซียนไม่ต้องรู้สึกว่าคุณต้องเลือกข้างใดข้างหนึ่ง

ด้านสังคมและวัฒนธรรม: เป็นกรณีศึกษาให้ประเทศต่างๆ ในอาเซียน ในการพิจารณาถึงผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่จะได้รับจากการขยายอิทธิพลของจีนผ่าน BRI กล่าวคือ จะเกิดการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้ดีขึ้นในพื้นที่ แต่ก็จะนำมาซึ่งปรากฏการณ์

“การย้ายถิ่นฐาน” ของชาวจีนมายังพื้นที่นั้นๆ ซึ่งถึงแม้ว่ากลุ่มชาวจีนเหล่านี้จะมีเป้าหมายเพื่อเดินทางเข้ามาลงทุนและทำงานก็ตาม แต่ด้วยความแตกต่างจากประชาชนในพื้นที่ ทั้งในเรื่องเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ฯลฯ ซึ่งอาจกลายเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา

★ **ผลกระทบต่อไทยและกองทัพ**

จะเห็นได้ว่าจีนใช้ BRI เป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายบทบาทและแสวงหาผลประโยชน์ของจีน ขณะที่ไทยเองก็เดินทางลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอย่างหนักไม่ต่างแตกต่างจากจีนเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เพื่อมุ่งหวังพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของภูมิภาคอาเซียน ดังนั้นไทยจึงควรนำบทเรียนจากกรณีมาเลเซียมาศึกษาผลกระทบ โดยเฉพาะการให้กลุ่มทุนจากจีนรับสัมปทานพื้นที่ที่อาจทำให้เกิดปรากฏการณ์การย้ายถิ่นฐานของชาวจีน (นักธุรกิจ แรงงาน ครอบครัว และผู้ติดตาม) มายังประเทศไทย และควรใช้ความระมัดระวังและมีความรอบคอบในการบริหารจัดการความสัมพันธ์กับจีนในมิติต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือกับจีนภายใต้จุดร่วมทางยุทธศาสตร์ EEC และ BRI ซึ่งภาครัฐต้องตระหนักถึงผลกระทบทางด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

★ **บทสรุป**

จากกระแสความกังวลเกี่ยวกับการแผ่ขยายอิทธิพลของจีนและกับตักหนี้สินจากการดำเนินโครงการ BRI ดังกรณีของมาเลเซียในยุคมหาเธร์ ซึ่งได้ถูกตอกย้ำจากการตัดสินใจของประเทศศรีลังกาที่ต้องปล่อยท่าเรือฮัมบันโตตาโดยให้สิทธิในการบริหารแก่จีนเป็นเวลา ๙๙ ปี หลังจากไม่มีความสามารถในการจ่ายเงินกู้ให้กับธนาคารจีน จึงเป็นกรณีศึกษาสำคัญสำหรับประเทศต่างๆ ในอาเซียนในการรักษาความสัมพันธ์กับชาติมหาอำนาจให้มีความสมดุล บนพื้นฐานของความเป็นธรรมสำหรับทั้ง ๒ ฝ่าย โดยความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไม่ควรเป็นความสัมพันธ์ที่มีผู้ได้ประโยชน์-เสียประโยชน์แบบ zero-sum game แต่ควรเป็นความสัมพันธ์ที่ได้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งไทยจำเป็นต้องศึกษา เพื่อวางแผนและหาแนวทางรองรับกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาฯ ดังกล่าว ที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งเชิงนโยบายระหว่างอาเซียนกับชาติอื่นๆ ในอนาคตได้

ข้อมูลอ้างอิง

- <http://thai.cri.cn/247/2016/10/31/223s247453.htm>
- <http://www.thaisocialist.com/word/?p=28065>
- <https://thaipublica.org/2018/08/2018-08-pridi113/>

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย. สปท.) T/F : ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง
  เศรษฐกิจ
  สังคม
  วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี
  การทหาร
  พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
 อื่นๆ .....

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทวิเคราะห์โดย น.ส.ศิวลีย์ สิริโรจน์บริรักษ์ นักวิจัย ศศย.สปท.

